

Un centenar de persones es van aplegar ahir a les jornades 'Formació de nous estats al món del segle XXI', al centre cultural El Born, de Barcelona ■ MARTA PÉREZ

Escòcia o Quebec?

DEBAT • Batalla oberta sobre quina ha de ser la pregunta en una hipotètica consulta sobre la independència de Catalunya
PLA A • El model quebequès va ser una pregunta llarga i complexa però que explicava els orígens polítics i legals d'una secessió del Canadà
PLA B • La qüestió té per als escocesos 7 paraules i s'ha retirat fins i tot l'expressió "hi esteu d'acord"

Sergi Picazo
BARCELONA

Republicans, convergents i democratacrístians ja fa mesos que pensen i repensen quina ha de ser la pregunta en una consulta sobre la independència de Catalunya. Breu i concisa? Amb resposta doble o triple? Ha de ser d'acord amb les competències actuals de la Generalitat? Catalunya podria seguir el cas d'Escòcia —amb una pregunta clara i directa— o el de Quebec —amb una pregunta complexa—. Acadèmics i polítics d'Escòcia, el Quebec, Grenlàndia o Flandes van reclamar ahir, a les jornades *Formació de nous estats al món del segle XXI* celebrada al centre cultural El Born de Barcelona, que la pregunta ha de deixar clar "si la gent vol estar dins o fora". El diputat del Scottish National Party, Angus MacNeil, va concloure que la batalla real "no tracta de què diu exactament la pregunta sinó de què permet fer després la resposta".

El referèndum del Quebec del 1995 va acabar amb una victòria dels partidaris de continuar formant part del Canadà per un estretíssim marge: 52.645 vots més, un 50,5% pel no i 49,4% pel sí, amb una participació del 94,5% del cens. Avui, quasi vint anys després, els independentistes quebequesos encara es queixen de la formulació d'una pregunta que va ser consensuada

Al final, segons el quebequès Alain G. Gagnon, "la qüestió és si vols estar dins o vols estar fora"

entre governs i partits polítics. La consulta va ser aquesta: "Accepteu que el Quebec esdevingui sobirà, després d'haver ofert formalment al Canadà una nova associació econòmica i política, en el context del projecte de llei sobre el futur del Quebec i de l'entesa signada el 12 de juny del 1995?" Tot i que sembla llarga i complexa, aquesta pregunta

va ser molt més curta que la que van plantejar al primer referèndum del Quebec celebrat l'any 1980.

Per contra, la pregunta que es plantejarà el 18 de setembre del 2014 als escocesos és extremadament curta: "Escòcia hauria de ser un país independent?" La pregunta inicial, proposada pel govern d'Alex Salmond, era diferent: incloïa al principi l'expressió "Esteu d'acord en què...". Això va ser censurat per la Comissió Electoral, l'organisme que vetlla per la imparcialitat del procés escocès, ja que considerava que les paraules *esteu d'acord* "encoratjaven a votar a favor del sí". Tanmateix, l'SNP va acceptar retallar-ho al Parlament de Holyrood. La Comissió Electoral també va fer un altre suggeriment a les dues parts: els governs de Regne Unit i d'Escòcia han de fixar per escrit què passarà després del referèndum, tant si guanya el sí com si ho fa el no per evitar qualsevol tipus de confusió entre els escocesos.

El referèndum de Montenegro, celebrat al 2006, va optar per una

Des del gel

El referèndum de Grenlàndia, del 2008, no va ser tan controvertit. El sí a una major autonomia —en el camí cap a una independència formal respecte de Dinamarca en els anys vinents— va guanyar amb un 75,5% dels votants a favor. Ahir va participar en la trobada a El Born el professor grenlandès Daniel Thorleifsen, del Museu Nacional de Grenlàndia.

via intermèdia, ni molt llarga ni massa curta: "Vol que la República de Montenegro sigui un estat independent amb personalitat jurídica i internacional completa?"

La batalla oberta a Catalunya sobre el tipus de pregunta i, fins i tot, sobre el contingut pot fixar-se en els referents dels darrers anys a Europa i Amèrica. El que quedar clar és que fer una pregunta sobre la consulta no és una qüestió tan senzilla com semblaria. Tot té el seu què. Cada detall serà analitzat amb lupa per tots els bàndols. Qualsevol paraula —de més o de menys— podria aixecar una tempesta. El professor de ciència política de la Universitat de Quebec, Alain G. Gagnon, especialista en nacions sense estat, explica que la llarga pregunta del 1995 "va arribar després d'un llarg i complex procés entre governs i partits polítics" però demana que, "com més debat hi hagi sobre la pregunta, més clara hauria de ser". Al final, en paraules seves d'ahir a la conferència d'El Born, "la qüestió és si vols estar dins o vols estar fora". ■